

memo aan de gemeenteraad

aan de gemeenteraad
Onderwerp afdoen toezegging 13-5-2024 update ketenaanpakken

Van het college van burgemeester en wethouders
Datum 17 december 2024
dossiernummer 8922

memo

Samenvatting

Met deze memo informeert het college de gemeenteraad over de stand van zaken van de uitvoering van het Gezond en Actief Leven Akkoord Gouda (hierna: GALA). De memo bevat informatie over de voortgang van de ketenaanpakken uit het GALA. Hiermee is de toezegging van wethouder Van Popering van 13 mei 2024 afgedaan. Daarnaast wordt de raad geïnformeerd over de campagne en seniorenengids die zijn ontwikkeld voor ouderen.

Doel

Met deze memo wordt de gemeenteraad geïnformeerd over de stand van zaken van de ketenaanpakken en de inspanningen rond ouderen binnen het programma GALA.

Aanleiding

Op 24 juni van dit jaar is de raad geïnformeerd over de Uitvoeringsagenda GALA Gouda. Op 13 mei 2024 is aan de raad toegezegd om in het vierde kwartaal de raad te informeren over de verschillende ketenaanpakken die in het kader van het GALA Gouda worden geïmplementeerd. Daarnaast wil het college de raad informeren over de inspanningen ten behoeve van ouderen, als één van de groepen waar extra aandacht voor is binnen GALA Gouda.

Motie/toezegging

Op 13 mei 2024 heeft portefeuillehouder Van Popering-Kalkman toegezegd om middels een raadsmemo een update te verschaffen met betrekking tot de ketenaanpakken.

Aanvullende informatie

1. Achtergrond Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) Gouda en ketenaanpakken

Het GALA heeft als doel: gezondere inwoners in 2040. Voor het GALA zijn door het Rijk vanaf 2023 extra middelen aan gemeenten beschikbaar gesteld via een brede SPUK-regeling (Specifieke Uitkering). De middelen zijn opgedeeld in 15 'potjes', met eigen thema's en opdrachten. Een deel van deze middelen is tijdelijk, met verschillende looptijden. Een ander deel is structureel. Een deel van de middelen kwam de gemeente Gouda al eerder toe via andere regelingen. Binnen het GALA zijn middelen geoormerkt voor vijf ketenaanpakken: 1) Valpreventie, 2) Gecombineerde Leefstijlinterventie (GLI), 3) Kind naar Gezonder Gewicht (KnGG), 4) Welzijn op Recept en 5) Kansrijke Start.

Een ketenaanpak is, zoals het woord al zegt, een keten waarin verschillende partners samenwerken om (kwetsbare) doelgroepen te signaleren, screenen en interventies te bieden op diverse gebieden. Domeinoverstijgende samenwerking, goede informatieoverdracht tussen de professionals en borging zijn daarin cruciaal, evenals samenwerking met de betrokken doelgroepen zelf.

Twee van de vijf in het GALA benoemde ketenaanpakken waren al opgezet en geïmplementeerd in Gouda: Kansrijke Start en Welzijn op Recept. Hier versterken we de samenwerking ook op regionaal niveau. De overige ketenaanpakken zijn inmiddels belegd

en in de implementatiefase: Valpreventie, Gecombineerde Leefstijlinterventie (GLI) en Kind naar Gezonder Gewicht (KnGG). In het GALA is vastgelegd dat er voor iedere ketenaanpak landelijk een handreiking wordt opgesteld. Deze handreikingen beschrijven de uit te voeren onderdelen per ketenaanpak. Ook voor de regio Midden-Holland zijn er plannen van aanpak voor de GLI, KnGG en Valpreventie. Volgens de regionale visie zijn de aanpakken ingebed in een keten waarin professionals uit het zorgdomein, het sociaal domein en de inwoner samenwerken. Hierbij wordt op regionaal en lokaal niveau samengewerkt.

2. Stand van zaken ketenaanpakken Gouda december 2024

Onderstaand is per ketenaanpak de stand van zaken beschreven.

Valpreventie

Opdracht vanuit VWS: De ketenaanpak is een aanpak gericht op thuiswonende ouderen van 65 jaar of ouder met een verhoogd valrisico die bestaat uit opsporing (risico-inschatting), screening (valanalyse) en inzet van erkende beweeginterventies. Dit kan worden aangevuld met actieve begeleiding en doorverwijzing naar structureel beweeg- en sportaanbod en andere relevante diensten en activiteiten.

Stand van zaken gemeente Gouda: Sinds 1 juli 2024 is een lokale coördinator Valpreventie aangesteld. Deze rol is belegd bij SPORT•GOUDA. Het huidige aanbod van de interventies is in kaart gebracht en er zijn concrete doelen afgesproken over het aantal te bereiken ouderen, het aantal in te zetten interventies en de specifieke aandachtsgroepen. Daarnaast is gestart met het opzetten van een netwerk met fysiotherapeuten, ergotherapeuten en andere relevante partners.

De Smartfloor die gebruikt wordt om te meten welke valinterventie er nodig is voor mensen met valrisico, is door de regio aangeschaft. Studenten van de Erasmus universiteit brengen advies uit over de implementatie van de Smartfloor.

In de regio Midden-Holland is een projectleider aangesteld die een link vormt tussen GALA en IZA (Integraal Zorgakkoord) en lokale gemeenten ondersteunt door kennis te delen over landelijke ontwikkelingen.

Wat gebeurt in de praktijk: Ouderen met een laag risico op vallen komen in beeld via het structurele aanbod van SPORT•GOUDA zoals de Vitaal 55+ en de senior games. Daarnaast verwijzen het Sociaal Team, apotheek, diëtisten, fysiotherapeuten en/of ergotherapeuten door naar de coördinator valpreventie. Zij kijkt naar passende preventieve interventies en oplossingen dichtbij met de oudere samen. Dan wordt ofwel direct, ofwel na een valinterventie bij een specialist, verwezen naar structureel aanbod voor de oudere. Ouderen met een hoger risico op vallen worden door medische professionals begeleid. In totaal wil de gemeente Gouda tot en met 2026 minstens 400 ouderen toeleiden naar een bewezen valpreventie-interventie. Daarnaast moeten alle ouderen in de gelegenheid zijn om dichtbij passend aanbod te gebruiken dat helpt om zo lang mogelijk sterk en stabiel op de benen te blijven staan.

Blik op de toekomst: De middelen voor de ketenaanpak Valpreventie zijn structureel. Dat is nodig om het aantal valincidenten en de hoge zorgkosten (en persoonlijk leed) als gevolg van valongevallen terug te dringen. De opdracht voor de coördinatie is meerjarig (tot en met 2026) aan SPORT•GOUDA verleend.

Gecombineerde Leefstijlinterventie (GLI) en Kind naar Gezonder Gewicht (KnGG)

Opdracht vanuit VWS:

Volwassenen met overgewicht en obesitas kunnen gebruik maken van een GLI. Een GLI-programma is een leefstijlprogramma voor mensen met overgewicht/obesitas zoals vergoed uit de basisverzekering na verwijzing door de huisarts. Er kunnen echter ook zaken spelen die eerst of parallel moeten worden geadresseerd, zoals schulden of eenzaamheid. Een goede aansluiting vanuit het brede gemeentelijk domein op het aanbod van de GLI-programma's is daarom belangrijk.

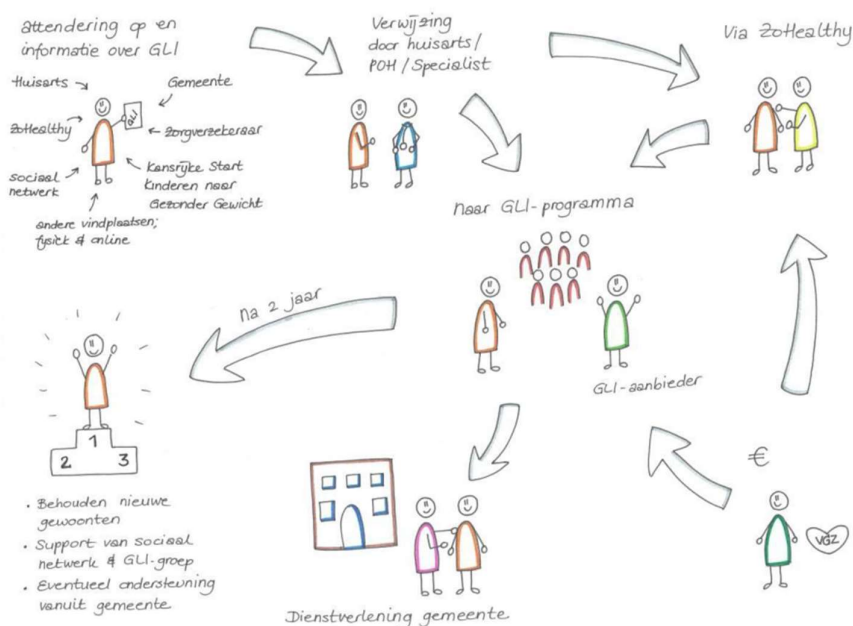
Voor kinderen van 4 tot 18 jaar met overgewicht of obesitas met een verwijzing is het KnGG-programma beschikbaar. Ook voor dit programma is het van belang dat de aanpak aansluit op de achterliggende oorzaken.

Stand van zaken gemeente Gouda:

Voor de coördinatie van beide ketenaanpakken is per 1 juli 2024 een projectleider aangesteld bij SPORT•GOUDA. Zij zorgt voor samenwerking in beide ketens, houdt toezicht op de ontwikkelingen van de acties van het Goudse plan. Het lokale plan van aanpak bevat een overzicht van bestaande interventies, aanbieders van de GLI en ander aanbod voor kinderen en volwassenen, relevante partners en inwonersgroepen, duidelijke doelstellingen voor verschillende groepen mensen en doelen over de samenwerking. Zij legt samen met beweegmakelaars verbinding met het beweegaanbod in Gouda.

De in Midden-Holland aangestelde regionale projectleider organiseert het regionale samenwerkingsverband, dat de lokale aanpakken ondersteunt. Zij volgt de landelijke ontwikkelingen, stemt af met de lokale gemeenten en onderhoudt contacten met de zorgverzekeraar(s).

Wat gebeurt in de praktijk: De huisarts stelt vast of een volwassene in aanmerking komt voor een GLI, en verwijst zo nodig door. Dan volgt een groepsprogramma van twee jaar, aangevuld met maatwerk. Het doel is om duurzame gedragsverandering te bereiken, zodat inwoners gezonder gaan en blijven leven. Er zijn vier aanbieders, verspreid over de stad, die verschillende GLI-programma's aanbieden. Daarnaast is er een traject dat specifiek gericht is op mensen die moeite hebben met lezen en schrijven. Bijgaand plaatje laat zien hoe dit traject in zijn werk gaat.

Voor kinderen met overgewicht/obesitas werkt de gemeente toe naar nog betere aansluiting van de huidige aanpak voor gezond gewicht (Gouda Goed Bezig) met het reguliere aanbod. Daarnaast zetten we in 2025 naar verwachting een zogenaamde Centrale Zorgverlener in. Dat is een vast aanspreekpunt voor het kind en zijn/haar omgeving die helpt om grip te krijgen op de omstandigheden die bijdragen aan het ongezonde gewicht.

Blik op de toekomst: De middelen voor beide ketenaanpakken voor gezond gewicht zijn tijdelijk en lopen tot en met 2025. De gemeente zet al doorlopend in op het versterken van de sociale basis, vraagt blijvende aandacht voor kinderen en volwassenen met overgewicht in het reguliere sport- en beweegaanbod, én heeft aandacht voor een gezonde leefomgeving voor de inwoners. Structurele samenwerking blijft echter nodig.

Welzijn op Recept

Opdracht vanuit VWS: De effectieve interventie Welzijn op Recept betreft een werkwijze om mensen met psychosociale klachten te helpen door de samenwerking tussen huisarts, andere eerstelijns zorgverleners, welzijn en het sociaal domein. De middelen vanuit het GALA kunnen worden ingezet om het welzijnsaanbod in de wijk verder te versterken, onder andere met het oog op de groep met psychosociale klachten en voor coördinatiekosten om de ketenaanpak binnen de gemeente in te richten.

Stand van zaken gemeente Gouda: Sinds 2021 wordt Welzijn op Recept door het Sociaal Team Gouda uitgevoerd in samenwerking met de huisartsen. Patiënten worden door de huisarts naar het Sociaal Team toegeleid, waar ze een vast aanspreekpunt krijgen. Het Sociaal Team bekijkt samen met de patiënt of er naast of voorafgaand aan Welzijn op Recept-activiteiten een ander traject noodzakelijk is, breder dan alleen welzijn. Dit kan bijvoorbeeld te maken hebben met het oplossen van financiële problematiek, problemen rondom veiligheid en huisvesting, eenzaamheid of met vaardigheden die nodig zijn voor een activiteit. Welzijn op Recept wordt gemonitord via het elektronisch cliëntendossier van het Sociaal Team. Het Sociaal Team koppelt altijd aan de huisarts terug wat afgesproken is. Regionaal maakt gemeente afspraken met andere gemeenten om eenduidig op te treden richting huisarts en patiënten.

Wat gebeurt in de praktijk: In 2024 ontving het Sociaal Team 88 rechtstreekse verwijzingen door huisartsenpraktijken. Daarin zijn niet de mensen opgenomen die zichzelf melden na verwijzing door de huisarts, dus dit is een minimum aantal.

Blik op de toekomst: De middelen voor Welzijn op Recept vanuit GALA zijn beschikbaar tot en met 2026. Daarom is bewust gekozen voor het inbedden in de huidige werkwijze van het Sociaal Team zodat dit na 2026 onderdeel kan worden van de reguliere werkzaamheden.

Kansrijke Start

Opdracht vanuit VWS: Elke gemeente heeft een lokale ketenaanpak Kansrijke Start (hierna: KS), inclusief interventies, en maakt samenwerkingsafspraken met partners rondom de eerste duizend dagen van een kind. KS richt zich specifiek op een netwerk van intermediairs, en hun deskundigheid.

Stand van zaken gemeente Gouda: Kansrijke Start richt zich op (aanstaande) moeders en vaders in kwetsbare omstandigheden en de eerste 1000 dagen van een kind, omdat deze cruciaal zijn voor de ontwikkeling. Ook de kindwens is onderdeel van dit traject. Eind 2021 is gestart met het opzetten van een lokale coalitie KS binnen de gemeente Gouda. De afgelopen twee jaar is onder andere ingezet op het kennismaken met elkaar via diverse netwerkbijeenkomsten, het vullen van de zorgpaden-tool, en het ontwikkelen van een klantroute.

De CJG-coördinator vervult de rol van projectleider van de lokale KS coalitie. In 2024 is ook een regionaal coördinator gestart vanuit Hecht/GGD Hollands Midden. Waar mogelijk worden zaken regionaal opgepakt, waaronder samenwerkingen met onder andere de verloskundigen en ziekenhuizen, het updaten van de zorgpaden via Pharos en de monitoring/evaluatie van het RIVM.

Wat gebeurt in de praktijk:

Enkele activiteiten uit het lokaal plan van aanpak KS die zijn opgepakt in 2024:

- In navolging van regiogemeenten en in lijn met landelijke richtlijnen is in september 2024 gestart met het programma Nu Niet Zwanger: organisaties die werken met o.a. psychiatrische problematiek, verstandelijke beperking, verslaving, dakloosheid, schulden en loverboy-problematiek besteden aandacht aan kindwens, seksualiteit en anticonceptie in gesprekken met hun cliënten.
- De organisatie van meerdere themabijeenkomsten KS, om het netwerk van professionals te verbreden en ze met elkaar te verbinden. Thema's van 2024 zijn 'hechting en visie op Infant Mental Health' en 'spel'.
- Versterking van het huidige preventieve taalaanbod met passende ondersteuning van 0 maanden tot 2 jaar "Thuis in Taal".

- De samenstelling van een scholingsaanbod voor professionals binnen de geboortezorg en sociaal domein gericht op vroegsignalering en gespreksvaardigheden.
- De versterking van informele ondersteuning bij (aanstaande) kwetsbare ouders en/of gezinnen met kinderen tot twee jaar.
- Inzet op structurele communicatie.

Blik op de toekomst: De middelen voor KS zijn structureel. Hiermee kan borging van de lokale coalitie plaatsvinden.

3. Begin 2025 start campagne ouderen en ouderengids

Ondanks het feit dat er geen specifiek ouderenbeleid is in Gouda, vragen de dubbele vergrijzing en de daarbij behorende vraagstukken om concrete acties. Daarom is in de Uitvoeringsagenda GALA vastgesteld extra in te zetten op ouderen. Er zijn twee actielijnen vanuit de lokale uitvoeringsagenda GALA Gouda: gezond leven en mentale gezondheid. Deze zijn kapstok voor diverse thema's die van invloed zijn op gezond ouder worden en lang zelfstandig kunnen blijven wonen.

De afgelopen periode heeft er daarom een onderzoek plaatsgevonden naar de behoeften van ouderen in Gouda. Uit een aantal werksessies met onder meer oudere inwoners, de GASD en GCR en gesprekken met andere partners en gemeenten kwam naar voren dat de meeste winst te boeken is op de thema's 'Passend Wonen', 'Bewustwording bevorderen' en 'Voorlichting en Informeren'. Aanvullend hebben er begin november Stadsgesprekken met de oudere inwoners van Gouda in de drie gebieden plaatsgevonden. Met de opgehaalde input uit het onderzoek en de Stadsgesprekken worden nu een papieren ouderengids en een bewustwordingscampagne ontwikkeld die gelanceerd worden in januari 2025.

De campagne sluit aan op de landelijke campagne 'Praat vandaag over morgen' over het voorbereid zijn op ouder worden, maar biedt meer door ook actief het lokale ondersteuningsaanbod onder de aandacht te brengen. De thema's waar de campagne zich op richt zijn: passend wonen, meedoen & bewegen, (financiële) veiligheid, eenzaamheid, betekenisvol leven en ondersteuning vinden in de stad.

Ook blijft de campagne over dementie doorlopen om de dementievriendelijke gemeente te versterken en te borgen.